NOVICE

gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvarí.

Izhajajo vsako **sredo** in **saboto**. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII. V Ljubljani v sredo 10. januarija 1855. List 3.

Sledeča slovenska prestava **cesarske pesme**, poterjene od Njegovega c. k. Veličanstva, je veljavna za vse dežele slovenskega jezika:

Cesarska pesem.

(Po Haydenovem napevu.)

1.

Bog ohrani, Bog obvari
Nam Cesarja, Avstrijo!
Modro da nam gospodari
S svete vere pomočjo!
Branimo Mu krono dedno
Zoper vse sovražnike;
S Habsburškim bo tronom vedno
Sreča terdna Avstrije.

2.

Za dolžnost in za pravico
Vsak pošteno, zvesto stoj,
Če bo treba, pa desnico
S serčnim upom dvigni v boj!
Naša vojska iz viharja
Prišla še brez slave ni,
Vse za dom in za Cesarja,
Za Cesarja blago, kri!

3.

Meč vojšaka naj varuje,
Kar si pridnost zadobi,
Bistri duh pak premaguje
Z umetnijo, znanostmi!
Slava naj deželi klije,
Blagor bod' pri nas domá:
Vsa, kar solnce je obsije,
Cveti mirna Avstrija!

4.

Terdno dajmo se skleniti;
Zloga pravo moč rodi;
Vse lahko nam bo storiti,
Ako združimo moči.
Brate vodi vez edina
Nas do cilja enega:
Živi Cesar, domovina:
Večna bode Avstrija!

Pristavek gledé na poroko Njegovega c. k. apostol. Veličanstva.

5.

In s Cesarjem zaročnica,
Ene misli in kervi,
Vlada milo Cesarica,
Polna dušne žlahnosti.
Kar se more v srečo šteti,
Večni Bog naj podelí:
Franc Jožefu, Lizabeti,
Celi hiši Habsburški!

V senožetih naših leží še veliko mertvega zaklada.

(Dalje.)

Ker se na vsaki zemlji ne obnaša dobro vsaka trava, nam je treba pazljivim biti, da po lastnosti zemlje: ali je suha in gorka, ali bolj močirna in merzla, izberamo travne semena; zakaj v mokri ne bojo take veselo rastle, ki hočejo imeti suho zemljo, in nasproti v suhi take ne, ktere so hčerke mokrega zemljišča.

Pa tudi na živino je gledati, ktero redimo. Res je sicer, da travo, ki se prileže enemu plemenu, jedó tudi druge plemena; vendar so nektere trave, ki teknejo nekterim plemenom bolj, nekterim manj. Skušnje učé, da izmed navadnih divjih in pa sejanih rastlin jih goveja živina 276 rada jé, 218 pa ne, — konj jih jé 262, 212 pa ne, ovca 387, 141 pa ne, kôza 149, 126 pa ne.

Po vsem tem, kar smo dozdaj povedali, hočemo v kratkem pregledu rastline (trave) po njih vrednosti našim kmetovavcem pred očí postaviti, in ta pregled tako osnovati, da bomo naj pred imenovali rastline za suhe senožeti in spašnike, potem trave za bolj močirno zemljo; dostavljali bomo temu popisu, ktere rastline so bolj za spašnike, ktere bolj za senožeti, in pa: kteremu plemenu je ta, kterem je una rastlina bolj priležna.

Od rastlin za suhe spašnike in senožeti.

1. Trave.

Izmed velicega števila trav, ki rastejo po senožetih in spašnikih, bomo našteli le tiste, ki so spoznane dobra, tečna živinska hrana (klaja).

1. Ojstríca (aira, Schmiele). Med mnozimi sortami ojstríc je le tista, ki se imenuje zvita ojstríca (gebogene Sch,) tečna klaja, zlasti na spašnikih za ovce. Cvetè mesca junia in julia; zorí augusta in septembra; zraste 1 do 2 čevlja visoka. (Siva ojstrica, graue Sch., ni sicer veliko vredna klaja, pa to ima, da raste na naj slabejši zemlji; grivasta ojstrica raste celó v svižnu.

2. Lesičji rep (alopecurus pratensis, Wiesen-Fuchsschwanz) je ena naj boljših trav, toda globoko in močno zemljo ljubi, v kteri tako hitro raste, da se zamore trikrat kositi; cvetè julia in augusta, zorí augusta in sept., zraste 1 do 2 čevlja visoka. V suhi in pusti zemlji pa kmetovavec ž njo ne bo nikoli ničesar opravil, naj počenja kar hoče.

3. Rosula (anthoxanthum odor., gelbes Ruchgras) — to je tista trava, od ktere ima merva svoj posebni, prijetni duh. Raste tudi na zlo pešenih pašnikih in senožetih. Same rosule pa živina ne jé rada, posebno take ne, ki je bila pokošena, ko je že odcvéla. Če je v 100 funtih (1 centu) merve 1 ali 2 funta rosule, diší merva kaj prijetno. Cvetè junija in julija, zorí julija in augusta; zraste pol do poldrugi čevelj visoka.

4. Ovsula (avena elatior, Wiesenhafer, französ. Raigras) je naj več vredna med vsimi travami na senožetih zato, ker se je na močenih in gnojenih senožetih naj več pridela in je tečna klaja za živino, posebno če se meša z navadno ali pa z nemško deteljo. — Kdor hoče mervo na svojih senožetih obilo pomnožiti, naj poseje ovsule; prepričal se bo, da je ni trave čez ovsulo, ktera je med vsimi travami naj bolj pripravna za take zemljiša, ki imajo le začasne senožeti (senožeti za nekoliko časa) biti. Cvetè junija do augusta; zorí julija do septembra, zraste 2 do 4 čevlje visoka.

Je še več trav ovsulje sorte, ki se dobro sponašajo na pusti zemlji in so dobra klaja, pa zdatne niso.

(Dalje sledí.)

Gospodarske novíce.

Rib si zaroditi kolikor kdo hoče.

Človek je vendar čudna glava! Zmiraj duhta in duhta, da kaj novega izduhta. Zdaj si že napravlja ribe, prave ribe v bajerjih in rečicah, kakor se mu poljubi. Francozi so to znajdli, čeravno Nemci, ki si vsako reč radi prilastujejo, zdej terdijo, da že pred 100 leti (1750—1760) je neki Jakobi v Hamburgu že ribe delal. Toliko je gotovo, da Francozi so to znajdbo poslednje leta tako deleč prignali, da že kupčujejo s postervi, kterih so si zaredili že več milijonov, in jih prodajajo.

Iz Francozkega se je ta znajdba razširila po Nemškem, v Švajco itd. in v malo letih bomo znali povsod

si rib zaroditi, kolikor bomo hotli. Kakor se od vsih krajev sliši, je to prav lahko, — dobiček pa bo za vse kraje velik, če bojo naše reke in bajerji spet polni rib.

V čem pa obstojí umetno zarejevanje rib? V temle:

Znano je, da ribe (one) kader se dersté, pokladajo ikre (jajčka) na plitve mesta v vodi; po teh ikrah poliva dersteči on svoje mleko, — in to plodí jajčka. Kar ribe sicer same delajo (pa oplojenih iker gré v prosti vodi veliko pod zlo), posnemajo zdaj ljudjé. Ribči vejo, kdaj je pri vsaki sorti rib čas derstenja. Takrat vjamejo nektere — njo in njega. Naj poprej nji trebuh od zgorej doli rahlo (ne premočno) stiskajo in tako iztisnejo ikre iz nje; potem vzamejo njega in ga tudi po trebuhu rahlo stiskajo, da izpuša mleko; v pripravni posodi pomešajo ikre s tim mlekom, in v 15 minutah začno ikre že gomizljati, kar je znamnje, da so uplenjene. Ko se to vidi, se denejo ikre v vodo. Kmali zlezejo ribice iz jajčk; na koncu života pa se jih derží še jajčja mrena, ki je mladim ribicam perva hrana. Ko je ta mrena zginila, je čas ribici kaj jesti dajati, kar pa pred 8 dnevi ni potreba. Ko so ribice večje zrastle, naj se denejo v ribnjak, ki ima majhne luknjice, da ne morejo vèn in druge požrešne ribe ne do njih, in za živež naj se jim dajejo take stvarí, ktere so ribčem znane, da jih ribe vživajo. — Ko so postervi že večje in močnejše bile, so jih redili s prav drobno zrezanimi ovčjimi in volovskimi čevami, in potem so jih spustili prosto v bajer ali kakošno drugo vodo, v kteri enake ribe živé.

Leta 1844 je parižka učena družba (akademija znanstev) razpisala darilo za pospéh te važne znajdbe in v letu 1848 je imela v bajerjih, kjer so se te skušnje delale, že blizo 6 milijonov posterv.

Naj nihče ne misli, da je to prazna stvar. Popolnoma poterjena je, in tudi pri nas, ki imamo v marsikteri bistri vodi prostora za milijone posterv in druzih rib, se bo ravnalo kmali tako. Naj bi umni ribči začeli skušati!

Odperto pismice našim županijam.

Kdor se hoče ženiti po pameti, naj se ženi, kadar je v takem stanu ali da pride saj po priženitu v tak stan, da bo mogel živeti z ženo in otroci, ki bi jih utegnila dobiti. Kdor se ženi, kakor dan današnji nekteri pravijo, le „na korajžo“, se bo kesal kadar bo že prepôzno, in „korajže“ mu bo kmali zmanjkalo, k večem tiste ne, ki si je bo kupoval v kerčmi, in s ktero bo razsajal doma nad ženo in otroci, kadar ne bo kruha od nikodar jemati.

Ker pa tega ne prevdari vsak, ki se gré ženit, naj prevdarijo to saj tisti, v kterih oblasti je dajati ženitne dovoljenja. Njih dolžnost je, da natanko pretehtajo: komu dovolijo se ženiti. In ta dolžnost izvira iz dvojega vzroka: pervič, da ubranijo gotove nadloge, v ktere se taki ljudjé zakopljejo, ki se ženijo „na korajžo“; in drugič, da sosesko (občino) svojo obvarjejo beračev. Naj pomislijo, da otroci bolj gotovo pridejo ko zaslužek, in kdo bo redil njega ali njo, če še zbolí, in pa otroke, če jim stariši pomerjó?

Nektere soseske se dajo s tem oslepiti, da mislijo: „saj ga ne bo več nazaj v naš kraj“, če stanuje zdej kje drugod. Taka misel je napčna, ker tam, kjer zdej stanuje, ni dobil dovoljenja se ženiti, — potirali ga bojo v nadlogi v tisto sosesko nazaj, kjer je domá in ki mu je dovolila se ženiti. Nji bo prišel tedaj na glavo. In če se kdo tudi potikuje kod drugod, kjer bi ne imel biti, — al ni to krivica, ki se ptuji soseski naklada, da mora ona take beraške družine rediti?

Naj bi soseskini predstojniki, pa tudi duhovni gospodje, to resno prevdarili in po nobeni ceni ne pripušali tacih ženitev, po kterih so revšina in nadloge gotove.

Pa „saj ne pripušajo takih ženitev“: utegne kdo reči. Mi pa pravimo, da se pripušajo, in po taki skušnji še le te dní smo spisali to pismice.

Bila je te dní poroka v Ljubljani; ona je bila keršenca, on pa dninar (taberhar). Ona si je v službi prihranila 20 gold., on pa nič; še pred poroko mu je mogla nevesta praznično oblačilo iz zastave rešiti. Zdaj nima ona nič in on nič druzega — kakor gorko ljubezen v merzlem stanišču. In ta dva sta — v osrečenje človeškega naroda! — dobila dovoljenje v zakon stopiti. Soseska (nekaj ur pod Ljubljano) mu je dovolila se ženiti.

Kaj pravite, častiti bravci, h taki ženitvi? — Kaj pravite h taki dovolitvi! Županija, ki je ta zakon dovolila, je morebiti mislila: „bota že skerbela, kako bota živela“. Mi pa ti županii lahko povémo. kaj je nevesta odgovorila, ko jo je nekdo vprašal: kaj bo počela, če ne bo kruha? — „mi bo saj eden pomagal stradati, če bo že stradati treba“. — Naj prejme to tolažbo tudi tista županija, ki je podpisala dovoljenje v ženitev.

Starozgodovinski pomenki.

Korant — Kurent.

Basnosloven pretres od Davorina Terstenjaka.

Skoro vsi stari narodi so imeli svoje svete gore — prebivališča božanstev. Tako Gerki svoj Olymp, Kretarji svojo Ido, in pri starih Indih je sedež božanstev bila visoka Himalaja — to je, Zimelega. Razdeljuje pa to pogorje velika gora Maruve, Meruve, ali pa Meru, zato se veli Meru od besede marya, merya, nemški Mark, slovenski rema = Mark, Gränze.

V slovenski besedi rema nahajamo prestavljene čerke, kakor se to tudi v drugih besedah nahaja; n. p. se velí v sanskritu kara die Hand, slovenski raka — roka. Takošno prestavljanje ljubi slovenski jezik. V Primorji horvaškem se čuje večidel zajik namesto jazik die Zunge, ronac namesto norac, der Taucher; — primeri še lebud namesto belud, lužički spot namesto post itd. Po taki prestavi je tudi slovenska beseda rema, die Gränze, Gebirgsscheide postala. Zato se velí fara svetega Jurja na iztoku labudskih planin Remšnik [1]), ker ravno na gorski remi stojí.

Topla stran gore Meru se velí Kailasa, kar naravnost pomeni toplo (primeri latinski calidus, caligo, slovenski kaliti, glühendheissmachen, kovač železo kalí) — merzla pa se velí Himala, to je, hiemalis, himja — zimska.

Indi imajo to goro za središče sveta, v kteri je prámoč (Urkraft) božja skrita. Polna zlata je in diamantov po njih domišlijah, in na izmerni njeni planjavi so vsi raji, kraljestva, mesta in poslopja posamnih božanstev in svetnikov [2]). Okrogla njena veršna planjava je raj Shiva-ta. Brezštevilni kari (keri, čeri, Felsenspitzen) okrog nje stojijo in so stebri prebivališč drugih božanstev. Veli se tudi Mandar, der Weltberg.

V ti besedi spet vidimo uno čudapolno podobnost (analogio) v stroji starih jezikov. Mandar ima koreniko v glagolu mand, in pomenja to kar latinsko mundare, od tod mundus. Po gerški se velí κοσμος, kar spet ima dvojni pomen, kakor latinski mundus, licht, rein, zierlich, in pa Welt. Ravno tako slovenska beseda svet pomeni Licht in pa Welt; beseda Welt je enaka z gerško βελα, Glanz, αβελος, rein, s keltiško bel heilig, in s slovensko bel, weiss, licht, s talijansko bello.

Znamenito je to, da besede, ktere lučno belino izrazujejo, tudi pomene sanctus, heilig, imajo. Tako se velí v índiškem jeziku svaitas beli, bilas pa pomeni

---

[1]) Naj imenitniša rodovina na Remšniku, ktera se je pozneje v Maribor preselila, se je imenovala Remic.

[2]) Wahl. Erdbeschreibung von Ostindien II. str. 220 itd. Pis.

sveti. V slovenskem je ravno naopak: sveto pomeni heilig, belo pa weiss. Tudi v keltiškem jeziku, kakor smo že povedali, beel pomeni svet.

Na gori Meru stanuje četiro silnih žival: konj, krava, mlamon (velbód, kamela) in jirs (jelen), iz kterih lap štiri silne reke tečejo Buramputer (Puremputer), Ganges, Indus in Oksus.

Gora s svojimi pečinami je podoba smerti, zato je Meru prebivališče Shiva-ta in Shive, ktera se za tega voljo velita Parvat in Parvati, der Felsige, Felsengeborne, Felsenbeherrscher. Tako se tudi veli frigiška Kybele [1]), ktera po Lukrecii se je tudi velela mati velika bogov in žival (od semitiškega gabal, collis, holm; nji je bila smereka posvečena, ktera je phallus predstavljala.

V slovenskem jeziku izrazuje pečino beseda kar, ker, novoslovenski čer, zato se je Shiva Parvat velel Karant, Kerant, Korant, Kurant. Ker Slovenci kranjskih planin *a* tudi izgovarjajo kot *o*, zato tudi nahajamo Keront, Koront, Kuront. Tudi v oblikah Korent in Kurent se najde v ustih naroda. Slovenski narod nam je porok za vse te oblike. On izgovarja Karoško in Koroško Felsenland, Gebirgsland, pa tudi Karnus in Kernus. Pa ne samo slovenski, temoč tudi v obče slovanski narod pričuje, da so samoglasniki spremenom podverženi. Pohorc pravi gara, Horvat gora, Čeh hora Polak góra (gura) in polabski Slovenec je izgovarjal gira; tudi pravi Pohorc „zgiri“ — „tam zgir“.

Sdaj pa vprašamo: ali se kakošen spomin na Karantovo častje nahaja na rimskih kamnih?

V okolici gornjobelski v melski dolini na Koroškem so izkopane starine, ktere po Laziji [2]) so imele sledeči napis:

CHAERONTI AVG. N. DISP. RAT. COP. COP. EXPED.
FEL. II. ET. III. GERM.

Ne upam se za gotovo celega napisa razložiti, kako da se brati ima, — da pa Chaeront je ime božantva, poterjuje pristavek augustus, to je, veličastven. Dozdeva se mi, da je bojé ta spominek postavljen bil zavoljo srečne odprave vojske v Germanijo. Naj si učeni prizadevajo napis razložiti; nam je že ime zadosti. Ali zakaj stoji *n* v besedi? zakaj se neizgovarja Karat [3]), Korat, Kurat, ali pa Karot? To nam razlaga naj veči jezikoslovec našega veka slavni Bopp [4]), ki pravi, da je ent, ant naj izvirniša oblika, ktera se v sanskritu nahaja in ktero je Gerk v svojem *ντ*, in Latinec v svojem ent, n. pr. violentus, ohranil. Zato nahajamo lastne imena na rimskih kamnih Brigantus, Amiantus, Arovintus, Perintus. Ta oblika še se je celó v lastnih imenih do dnešnjega dne ohranila, in scer v imenih rodovin Korant, Bregant, Trabant, Marant itd. Pozneje je prešla v *u*, zato Borut ime koroškega vojvoda, Marut itd. Božanstvo Keront nahajamo tudi polatinčeno in sicer na neki pečini korske planine (Koralpe, to je, Felsenalpe) imenovani Spitzofen v tej podobi:

S. SAXANO AVG. SAC.
ADIVTOR ET SECVNDINVS [5]).

Jaz berem „Sivae Saxano“, to je, Sivatu Keronti. Drugi si prizadevajo „Silvano Saxano“ brati; ali v nobeni rimski knjigi, ktera o basnoslovji rimskem govorí, ne najdem priimena Silvanovega Saxanus. Razun tega še najdemo na napisih, da to priime tudi Hercules — solnčno božanstvo ima, ter je gotovo vlastovitost solnčnega božanstva, kar je Shiva tudi bil.

Lastne imena Peccia, Saxamus in sila dosti Petroniov in Petronil (odkod izvirajo štajerske in kranjske lastne imena Peternel) na kamnih v Noriku in Panonii najdenih, so novo poroštvo za častje Kerontovo. Spominek sta postavila Adjutor in Secundinus. Ime pervega pričuje, da je bil Shivait, zakaj obilo imenje na štajerskih in koroških kamnih Adjutor, Adjutorinus, Adjutorina, ki niso ne po duhu jezika ne po običaju rimske, temoč le prestavki slovenskih Magimarov [1]), Mogimarov, dalje še več imen, kakor Magonia, Mogia, Mogitus, Magirus itd., ktere se na noriških in panonskih kamnih nahajajo.

Shiva se veli Maha Isha. Mah izvirno pomeni crescere, rasti, roditi, zato se zemlja in žena, obe roditelci, velite v indiškem jeziku mahili, odtod je slovanska mohila, mogila, Erdhügel, celtiški mag, magen = polje. Kar pa raste, to je veliko, in kar je veliko, to je mogočno, zato se mah v prakritu že veli posse, primeri: mogu — možem, mögen, Macht, magnus *μεγας*. Zravenpomen slovenskega glagola mogu pa je tedaj helfen, ker le tisti zna pomagati, kteri je možen — mogoč.

Slavni pesnik g. Gabriel Seidl se je trudil v dunajskih slovstvenih letopisih zoper vse postave keltiškega jezika vse nerimske imena keltezirati in tako je rekel, da Magimar pomeni Feldmayer. Al to je bôsa! Končnice mar, mer, mir, keltiškemu, nemškemu in slovenskemu jeziku lastne pomenijo to, kar končnica nemško-slovanska man, torej je razlaga neresnična. Mar se v celtiškem jeziku veli tudi velik, in nemška Mayer je iz latinskega major postala. Merovingi so imeli „majores domus“ in iz besede major se je zbrusila nemška Mayer, kakor na primer iz „vicedomus“ nemška „Vizthum“, „Vithum“ in slovenski „Videm“, zato se farovški grunti povsod velijo Videm. (Dalje sledí.)

Novičar iz austrijanskih krajev.

Iz Gradca se je razglasilo te dní sledeče hudodelstvo: Žandarja iz Unzmarkta sta na patroli 27. dec. v Hiršfeldu na nemškem Štajarskem zvedila, da kerčmarica * ima že več časa nekega otroka v svoji hiši zazidanega. Žandarja gresta k županu, da naj se ž njima podá v to hišo. Oni grejo in preiskujejo vse izbe, hrame in hlev, pa ne najdejo ničesar. Ko pa pridejo v klet (kelder), zapazijo na strani majhne vrata, ki so se le malo vidile in so zaperte bile. Ko jih odpró, zagledajo v tamnem grobu enakem obloku mlado deklico na tleh, kakih 12 let staro, ki je ni druzega bilo kot kost in koža, zraven pa že tudi na pol slepa. Kerčmarica je obstala, da je otrok njeni in da ga ima 4 leta zapertega! Župan je nesrečno deklice vzel k sebi, hudobno mater pa so izročili sodnii. Kaj je bil nagib tacega hudodelstva, še ni znano.

Iz Celja. J. Š. V lanjskih „Novícah“ smo povedali, da 21. augusta in sledeče dní (1853. leta) je bila pri tukajšni deželni sodnii glavna obravnava zoper Rezo Huberjevo, kerčmarico iz Loč poleg Konjic na Štajarskem, ktera (razun drugih od nje dopernešenih hudodelstev) v letu 1851 je bila 2 hudobneža najela, da sta Blaža Vidmarja, dervarja iz Krajnskega, navratniško napadla in umorila. Okoljšine tega umora so bile v resnici tako strašne, da je groza spreletavala vse, ki so bili pričijoči pri tej obravnavi, in so čuli pripovedovati zločinstva, pri tem pa vidili nespodobno obnašanje hudodelke. Obsojena sta bila na smert Reza Huberca in pa Juri Krumpak — eden njenih pomagačev; drugi pomagač in pravi morivec nesrečnega dervarja je bil prej v preiskovavnem zaporu umerl. Sodba se je poslala c. kr. najvišji sodnii na Dunaj, da naj jo predloží Nj. veličanstvu. Poslednji dan minulega leta je došlo nadsodnijsko rešenje tukajšni okrožni sodnii. Njih Veličanstvo so obá pomilostili. Najvišja sodnija je tedaj smertno ka-

---

[1]) Nork Symb. myth. Realw. s. v.
[2]) Lazius in Comment. Reipubl. Rom. str. 1211.
[3]) Karat se je imenoval eden koroških vojvodivičev. Rodovine Karat še živijo na Pohorji.
[4]) Bopp. Vergleichende Grammatik 5. Theil str. 1405 §. 957.
[5]) Ankershofen V. 571. Pis.

[1]) Ime Magimar se najde na celskih kamnih, Mogia v Gradovinu blizo Gradca. Muhar Gesch. der Steierm. II. 342. Peccius, Peccia — Peč; Peče, Pečnik, Pečar na Koroškem. Ankershofen V. 568. Pis.

zen za Rezo Huberjevo premenila v ojstro ječo na vse žive dní, za Jurja Krumpaka pa na 20 let v težko železje. —

Rekli smo v lanjskem dopisu, da ob svojem času bomo okoljšine tega hudodelstva obširneje povedali; ker so pa tri leta pretekle, kar je to hudodelstvo bilo dopernešeno, in ker se je ta žalostna dogodba po Krajnskem in Štajerskem že dovelj pozvedla in razglasila, mislimo, da je bolje, če njenih okoljšin ne omenjamo več in ne mešamo dalje teh gnjusobnih stvarí. Nesrečni Blaž V. je mertev; glavni morivec njegov je mertev; drugi pomagač ima, kakor smo povedali, dvajset let, in uzročnica hudodelstva vse žive dní pokoriti se v ojstri ječi — došla je tedaj grozivnemu zločinstvu primerna kazen in razžaljeni pravici se je zadostilo.

Iz Celovca. * Gosp. Fr. Strucman, rojen Korošec, ki je 13. dan l. l. na Dunaji umerl, je polovico svojega velicega premoženja v svoji oporoki (testamentu) določil za obdelovanje koroške zemlje, namreč da naj se nekteri močvirji denejo na suho, ledíne v rodovitno zemljo predelajo itd. Kteri kraji Koroškega naj se obdelajo iz tega dnarja, in kako, imajo deželni stanovi združeni s kmetijsko družbo določiti. Zares, hvale vredna je taka domorodna oporoka!

Iz Ljubljane. Pretekli teden je bila razprava na višjem mestu, da bi se postrežba bolnikov v ljubljanski bolnišnici izročila milostnim sestram, za ktere, ako prevzamejo imenovano bolnišnico, bo neka dobrotnica darovala 30.000 fl. Nadjati se je, da bo zdaj večletne obravnave konec in da bojo milostne sestre, kakor v Gradcu, prevzele tudi v Ljubljani postrežbo vsih bolnikov, zraven pa tudi kuho in perílo. Novega zidanja za njih stanovanje menda ne bo treba, ker za kakih 25—30 bo že prostora, zlasti, ako se norišnica kam drugam preseli.

Novičar iz mnogih krajev.

C. k. ministerstvo notrajnih oprav je ob novem letu izdalo nov predpis, ktere zdravila imajo apotekarji po vsih deželah austrijanskega cesarstva imeti, in je določilo novo takso, po kteri se imajo od 1. februarja zdravila v apotekah prodajati; cena zdravíl je večidel znižana; ceno pijavk pa ima v vsaki deželi deželni poglavar časno določevati; prestopek predpisane takse se bo pervikrat kaznoval z 100 fl., drugikrat z 200 fl., tretjikrat pa kot prestopek po kazenski postavi. — Po ministerskem ukazu je povračilo za obed (opoldansko jéd), ki se je dajala vojakom na maršu, zdej takole določeno: v spodnji Austrii, Tirolih, lombardo-benečanskem kraljestvu po 9 krajc., — na Teržaškem in Goriškem po 8 kr., — na Štajarskem, Marskem in Šlezkem po $7\frac{1}{2}$ kr., — na Českem, Salcburškem in v Krakovi po 7 krajc., — na Krajnskem in Koroškem po $6\frac{1}{2}$ kr., — v zgornji Austrii, Galicii, Bukovini, Vojvodini, Banatu in na Ogerskem po 6 krajc., — na Horvaškem, Slavonskem in Erdeljskem po 5 kr., — v Dalmacii po $4\frac{1}{2}$ krajc. Ta tarifa zna nekako za mero veljati, po čim je zdej živež v mnogoverstnih deželah našega cesarstva. — Dunajski odbor za parižko obertnijsko razstavo je naznanil, da se je iz austrijanskega cesarstva v vsem skupej 1760 obertnikov, fabrikantov in kmetovavcov oglasilo, ki bojo svoje blago v razstavo poslali, zraven teh pa še umetnikov 102. — Po cesarskem ukazu od 2. t. m. morajo vprihodnje, kadar kdo iz cesarske rodovine umerje, tudi cesarski uradniki nositi znamnja žalosti, kadar oblečejo uniformo. — V Varaždinu, Reki in Oseku je c. k. ministerstvo napravo višjih gimnazij dovolilo. — Pervo skušnjo, telegrafne strune potegniti čez drevesa (in ne čez kole, kakor dozdaj) so naredili že med Kronstadtom in Bukareštom. — Tisti strašni vihar, ki je razsajal na novega leta dan na Dunaji, je bil tudi na Českem, Šlezkem in po več krajih Nemškega; v Vratislavi se je bliskalo in gromelo, — ali je bil na černem morji, se še ne vé. — Iz meteorologičnega instituta dunajskega se (z dozdevnostjo 100 : 138) prerokuje, da ta mesec ne bo hudega mraza; gorkomer ne bo čez 5 do 10 stopinj pod zmerzlíno padel. — Letošnja pratika je v vsem pratiki od leta 1849 tako podobna, da kdor ima uno, mu ni treba letošnje; vse, nedelje in prazniki letos so ob ravno tistih dnevih kakor so bili leta 1849. Redko se primeri kaj tacega! — Po pismih kneza Menšikova se do 30. decembra ni nič novega pred Sevastopoljem zgodilo. Da bi bil general Liprandi Balaklavo napadel, ni res. Da se bo pa kmali huda vojska v Krimu začela, poterjuje tudi pismo francozkega vojskovodja Canroberta, ki je 25. dec. cesarju Napoleonu pisal, da bo armada zaveznikov kmali kmali v stanu vojsko začeti. S tem naznanilom se vjema tudi novíca, da je Omer-paša 29. dec. iz Varne odrinil v Krim, kjer bo v Eupatorii glavno staniše imel, in pa, da velika kneza Nikolaj in Mihael sta imela 7. t. m. Petrograd zapustiti in se spet k armadi v Krim podati, kjer se bližajo dnevi hude bitve. Car rusovski je 26. dec. nov razglas poslal do svojega ljudstva. Ta razglas je drugi v ti vojski; nekteri ga razlagajo, da duh mirú vlada v njem, drugi da tromba vojske v njem poje; to pa je verjetniše kot uno. Naj važniše besede tega razglasa so: „Svesti si dolžnosti kristjanske ne moremo želeti daljnega prelivanja kerví, tedaj ne bomo nobene ponudbe mirú zavergli, ako se s častjo Našega cesarstva in s srečo Naših podložnih zediniti dá. Al neka druga ne manj sveta dolžnost nam veleva, da moramo v tem terdovratnem boji vse svoje žile napeti in pripravljeni biti za vsako žertev, ki jo zahteva velikost zoper nas obernjenega napada. Rusi, verni sinovi moji! Vi ste vajeni, ako vas Bog kliče k velikemu in svetemu delu, darovati *blago, življenje in kri* svojo in svojih otrok. *Mi vsi bomo*, če bo treba, se postavili zoper sovražnika z besedami, ki jih je car Aleksander v letu enake sile izgovoril: „z železom v pesti in križem v sercu“ hočemo braniti naj dražje blago na svetu: varnost in čast domovine svoje!“ Ta razglas je izdal car Nikolaj, ko mu je zveza od 2. dec. že gotovo znana bila. — Od pruske vlade se sliši, da je terdna volja pruskega kralja, da med njim in Rusom ne bo vojske, da pa sicer vse, kar je le na poti mirú mogoče, pri rusovskemu caru poskusiti hoče za mirno spravo. — Španjska kraljica je 26. t. m. med narodno stražo osebno razdelila zastave (bandera). Sv. očetu papežu je poslala prekrasno tiaro (papeževo kapo z 3 zlatimi kronami ena nad drugo), na kteri je 18.000 demantov. — V več časnikih se bere, da je Mazzini s svojimi tovarši na Laškem spet zlo rogoviliti začel. — Berž ko ne, se bo ministerstvo angležko nekoliko premenilo, ker zmiraj huje se čujejo glasi, da tisti, ki imajo vojskine opravila, niso dostojni za te opravila.

Milodari.

Za pogorelce Podhoščane:

„Dajte in se Vam bo dalo“ 1 fl.

Za pogorelce na Bločicah:

„Dajte in se Vam bo dalo“ 1 fl.

Stan kursa na Dunaji 5. januarija 1855.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	$82\frac{7}{8}$	fl.
	$4\frac{1}{2}$ „	$71\frac{1}{4}$	„
	4 „	$63\frac{3}{4}$	„
	3 „	$49\frac{1}{2}$	„
	$2\frac{1}{2}$ „	$41\frac{1}{4}$	„
Oblig. 5% od leta 1851 B		94	„
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		$78\frac{3}{4}$	„
Zajem od leta 1834		233	„
„ „ 1839		119	„
„ z **loterijo** od leta 1854		$98\frac{5}{8}$	„
„ **národni** od leta 1854		86	„

Esterhaz. srečke po 40 fl.	$82\frac{1}{4}$	fl.
Windišgrac. „ „ 20 „	$28\frac{1}{4}$	„
Waldštein. „ „ 20 „	$29\frac{3}{4}$	„
Keglevičeve „ „ 10 „	11	„
Cesarski cekini	6 fl.	1
Napoleondor (20 frankov)	9 fl.	57
Suverendor	17 fl.	33
Ruski imperial	10 fl.	14
Pruski Fridrihsdor	10 fl.	42
Angležki suverendor	12 fl.	32
Nadavk (agio) srebra: na 100 fl.	29 fl.	

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.